

Bilaga 2 till ärende äldreomsorg, Dnr 327-3784/2007

Om index, till entreprenadupphandlingen.

Förslag

Indexklausulen i entreprenadupphandlingen föreslås utformas enligt följande:

Justering av pris ska ske med 80% av förändringen av **SNI 2002 SCB:s AKI (arbetskostnadsindex) för arbetare i privat sektor (M+N+O)** samt 20% av förändringen av **Konsumentprisindex (KPI)**. Preliminära siffror skall användas.

Hela ersättningen ska utgöra beräkningsgrund för justeringen.

Ersättning skall vara fast från tidpunkten för avtalets tecknande till 20081231. Från 20090101 skall justerade priser användas. Justering skall därefter ske årligen. För att stadens nämnder skall ha möjlighet att inkludera den nya ersättningen i sin budget behöver priset vara möjligt att beräkna i oktober. Det innebär att juli ska användas som basmånad. Det vill säga vid första justering ska priset justeras med förändring av AKI och KPI under perioden juli 2007 till juli 2008.

Lokalkostnad

Avseende schablontillägg för lokalkostnad till utförare inom ramavtal skall årligen 50% av tillägget justeras med förändringen av **Konsumentprisindex (KPI)**. Basmånad skall vara juli.

Underlag till förslaget, överväganden

Val av indexserie för justering utifrån arbetskostnad

När det gäller reglering utifrån arbetskostnad vid köp av äldreomsorg finns det i praktiken två indexserier att välja mellan:

SCB:s AKI (arbetskostnadsindex) för arbetare i privat sektor (M+N+O)

Indexserien avser: *Utbildning och forskning, vård och omsorg, intresseorganisationer, religiösa samfund, rekreation, kultur sport*. Index redovisas varje månad.

samt

SCB:s lönekostnadsindex för vård och omsorgspersonal.

Indexserien beställs av Stockholms stad och redovisas i maj/juni påföljande år.

I stockholms stads avtal förekommer båda de ovan redovisade indexserierna.

Respektive index har sina tydliga för och nackdelar. **SCB:s lönekostnadsindex för vård och omsorgspersonal** avser enkom vårdpersonal och är i teorin mer träffsäkert och därmed rättvisande än ett mer brett index, som även avser löneutvecklingen inom tex skola.

Ett problem med vårdindex är att det kommer en gång om året och dessutom med ett halvårs förskjutning. Det finns därmed risk för en betydande eftersläpning, beroende på när på året indexuppräknings ska ske. I det förra ramavtalet avseende enstaka plats fick det effekten att den uppräknings som gjordes mellan 2002 och 2003 baserades på förändringen mellan 2000 och 2001.

En annan nackdel med vårdindex är att det, sin potentiella träffsäkerhet till trots, är mer sårbart än **AKI (arbetskostnadsindex) för arbetare i privat sektor (M+N+O)**.

Beräkningsunderlaget är mindre och därför kan ovidkommande indexdrivande händelser få större effekt. Exempel: Om ett stort sjukhus, låt oss säga Huddinge, bolagiseras och efter några år avbolagiseras, förändras underlaget för indexberäkningen och därmed påverkas index. En konkurrensutsättning av all äldreomsorg i en medelstor svensk stad lär ge effekt på båda indexserierna, men framför allt på vårdindex.

Tabellen nedan visar utvecklingen för de aktuella indexserierna.

År	Vårdkostnadsindex	AKI (M+N+O)	KPI
2003	135,1	139,7	278,6
2004	140,7	141,6	279,4
2005	143,9	145,6	281,8
2006	146,8	150,8	286,43
Förändring i % under perioden 2003-2006	8,66	7,95	2,81

Fördelning mellan arbetskostnad och KPI

Det är mycket vanligt att stadens avtal stipulerar att en viss del av ersättningen skall räknas om med utgångspunkt i förändringen av arbetskostnad, medan en annan del ska regleras utifrån KPI:s utveckling.

Så här ser tex indexklausulen från upphandlingen av Körsbärsgården ut:

Från och med årsskiftet 2006/2007 räknas ersättningen årligen om utifrån förändringen i index enligt följande modell:

- 70% av priset räknas om med förändringen för SCB:s arbetskostnadsindex för arbetare (preliminärt index ska användas) inom sektorerna utbildning, hälso- och sjukvård, sociala tjänster och veterinärverksamhet (M+N+O). Till grund för uppräkningsen av ersättningen vid årsskiftet 2006/2007 gäller förändringen mellan index september 2005 och september 2006.
- 30% av priset räknas om med förändringen för KPI:s totalindex. Till grund för uppräkningsen av ersättningen vid årsskiftet 2006/2007 gäller förändringen mellan index oktober 2005 och oktober 2006.

Anledningen till att uppräkningsen fördelas på två indexserier är att företaget naturligt nog inte bara har kostnad för arbetskraft.

En studie av tabellen ovan visar att KPI utvecklats i långsammare takt än arbetskostnad och rent historiskt går det att säga att ju större andel KPI i indexklausulen, desto billigare för staden.

Leverantörerna har i samband med utvärdering av stadens entreprenadupphandling också påtalat att fördelningen 70% arbetskostnad och 30 % KPI inte motsvarar företagets reella kostnadsökningar. I samband med utvärderingen föreslogs en fördelning om 80/20 eller helst 90/10.

Nedan redovisas utfall av olika viktning mellan AKI och KPI, utifrån den klausul som tillämpas i avtalet för Körsbärsgården.

1. Så här blev det faktiska utfallet vid justeringen, dvs med i avtalet stipulerade 70% AKI och 30% KPI: $0,7 \cdot [(155,3 - 151,4) / 151,4] + 0,3 \cdot [(286,07 - 282,4) / 282,4] = \mathbf{2,2\%}$
2. Med fördelningen 80/20 blir utfallet: $0,8 \cdot [(155,3 - 151,4) / 151,4] + 0,2 \cdot [(286,07 - 282,4) / 282,4] = \mathbf{2,3\%}$
3. Med fördelningen 90/10 blir utfallet $0,9 \cdot [(155,3 - 151,4) / 151,4] + 0,1 \cdot [(286,07 - 282,4) / 282,4] = \mathbf{2,4\%}$

Hur stor andel ska indexuppräknas?

Det är inte självklart att hela ersättningsbeloppet skall utgöra grund för justering. Ett argument till att inte räkna upp hela summan är att företagets vinst rimligen inte bör indexeras. Vid köp av varor och tjänster är det vanligt med indexklausuler som anger att 80-90% av ersättningen ska indexeras, medan resten ska förbli fast under avtalsperioden. Vad gäller entreprenader och ramavtal inom äldreomsorg är det svårare att motivera att inte hela beloppet räknas upp. Branschen är personalintensiv och det är svårt för enskilda företag att styra över löneutvecklingen.

Sammanfattande slutsatser

I valet mellan ovan redovisade indexserier rekommenderas att vi använder oss av SCB AKI (arbetskostnadsindex) för arbetare i privat sektor (M+N+O). Detta index är visserligen trubbigare än vårindex, men dess fördelar i det att det är mindre sårbart samt framförallt att det uppdateras betydligt oftare gör att AKI ändå är att rekommendera.

Vad gäller fördelning mellan arbetskostnad och KPI föreslås andelen 80/20. Att 80% av ersättningen justeras utifrån arbetskostnadsindex bör innebära en relevant spegling av leverantörernas kostnadsbild.